СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 113. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 15-го травня 1940. No. 113. Jersey City, N. J., Wednesday, May 15, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НОВІ ГРОШІ НА ЗБРОЄННЯ

ВАШИНҐТОН. — Маючи на увазі европейські події, президент Рузвелт нараджувався з секретарем війни Вудрінґом, секретарем фінансів Морґетавом і з шефом штабу американської армії, ген. Маршалом, в ціли збільшення видатків на національну оборону. Вслід за тим Рузвелт звернеться в найближчих днях до конґресу з жаданням, щоб конґрес збільшив на 500 міліонів долярів суму, призначену на ту ціль. Дотепер уряд має призначених на ту ціль два біліони долярів. Та в обличчі світових подій та сума є невистарчальна.

КОРДЕЛ ГОЛ ПРО НЕВТРАЛЬНІСТЬ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол приняв пропозицію арґентинського міністра, щоб американські краї забрали більш рішуче становище до подій в Европі, холодно. Він сказав, що всі пропозиції візьме під увагу Америка, але не зо всіми вона мусить годитися.

Водночас Кордел Гол виголосив промову до американського товариства міжнародного права і в тій промові підкреслив, що важко для Америки буде задержати повну невтральність, бо те, що діється в Европі, містить у собі безпосередню загрозу для Америки. „Ми не можемо бути певні безпеки й охорони, коли велика частина світу поза нашими границями є домінована безправною силою", казав він.

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ АРМІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Снайдер, голова підкомітету набуття грошей на мілітарні цілі, подав внесок, щоб частину грошей, призначених на національну оборону, витратити на підготову у воєнній штуці молодих американців, у віці 18 до 21 років, котрі що року в числі 1,200,000 покидають середні школи. Їх треба вишколювати головно в летунстві. Бо звсєодно вони, покинувши школи, не можуть дістати праці. Удержання такого хлопця в летунській школі коштувало би пересічно $42 місячно, в той час, коли удержання робітника в „Доблю Пі Ей" коштує державу $52 місячно, казав Снайдер. Він говорив, що на події в Европі Америка не сміє замикати очей. Бо серед даних обставин Канада, що є нині в війні, готова для Америки стати важною проблємою.

СУМНІВАЮТЬСЯ ПРО НІМЕЦЬКУ „ТАЙНУ".

ВАШИНҐТОН. — Американські мілітарні знавці сумніваються, що німці мають якусь нову воєнну „тайну", якісь невідомі досі гази, при помочі яких вони здобули недавно один форт у бельґійській кріпості Лієж. Знавці кажуть, що колиб німці справді мали таку „тайну", то вони вжилиб її на широку скалю, а не обмежувались би лиш до одного бельґійського форту.

ЗА ПОЗИЧКУ ДЛЯ АЛІЯНТІВ.

ВАШИНҐТОН. — У конґресових колах далі слідні спроби повалити невтральностевий закон Джансона і дозволити аліянтам купувати в Америці воєнні продукти на борг. Водночас ідуть спроби дозволити Голяндії розписати велику позичку на біржі в Ню Йорку, в надії, що та позичка не підлягатиме законові Джансона, бо Голяндія не винна Америці ні шеляга. А цей закон говорить, що не вільно давати позичок тим краям, які не платять старих довгів.

ЗНОВ НАПАД НА ВИНАХІДНИКА.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — На винахідника швайцарського походження, Карла Альбіна, яких удосконалював свій винахід, що робив моторову ґазоліну далеко видатнішою, напали два невідомі чоловіки, що говорили по німецьки, і зажадали від нього розкриття винаходу. Коли він відмовився, вони обезсилили його і почали шукати по його документах. Той вкінці розбив лямпу, а далі кинув на одного напасника сірчаний квас. Один з напасників вистрілив до нього. Інший почав кричати, що він осліп. По тім оба напасники втекли. Альбін говорив, що це вже другий раз напали на нього невідомі справники.

ПРИВЕЗЛИ ТЛІННІ ОСТАНКИ ЛОСІЯ.

НЮ ЙОРК. — На американськім кораблі „Менгетен", що приїхав тепер з Італії, приїхала жінка американського морського аташе до Скандинавії, пані Ол. Гейґен. Вона привезла з собою дипльоматичний мішок, у якім були тлінні останки іншого американського аташе, Лосія, якого вбила німецька бомба в Норвеґії в часі наїзду німців на цей край. Тіло Лосія спалено в крематорії і переслано до Америки. Пані Гейґен казала, що вона сама не знала, що в тім дипльоматичнім мішку є тлінні останки людини.

ОБНИЖКА УДІЛІВ НА БІРЖІ.

НЮ ЙОРК. — Внаслідок віток, що Італія виповість війну аліянтам, а Америка з черги виповість війну Німеччині, повстав переляк на нюйорській біржі, а далі обнижка уділів від одного до девятьох точок.

ПІЙМАЛИ НАЧАЛЬНИКА ПОЛІЦІЇ

Дж. Е. Карол, начальник поліції в Бруклфілді, Мізурі, дістав запрошення до „протизлодійського клюбу". Дізнавшися, що там мають його приймати до клюбу з великою парадою, але робити при тому ріжні жарти, він на вечорок не пішов. Сидячи в канцелярії, він дістав телефоном повідомлення, що до одного гаражу закрадаються злодії. Він усів на своє авто й поїхав до вказаного гаражу. Підіхавши під нього, він з револьвером у руці, став підкрадатися до темного будинку. В тому самому менті, як він увійшов до гаражу, засвітилося світло й він побачив довкола себе членів „протизлодійського клюбу". Дали вже йому принятя...

СПАЛИЛИ ЖІНКУ В АВТІ

Один мурин, робітник на роботах „Доблю-Пі-Ей", віднайшов на дорозі, що веде через розслідний центр Рільничого Департаменту в Белтсвилі, в стейті Меріленд, спалений автомобіль, а в ньому кістяк спаленої жінки. Повідомлена поліція ствердила, що жінка була прикута ланцюхами за шию в середині авта. Її голова була під кермовим колесом. Дальші розсліди ствердили, що авто перед підпалом хтось облив газоліною. В середині знайдено бляшанку, що могла містити коло три ґальони.

ВОДНІ КОМПАНІЇ САДЯТЬ ДЕРЕВА

Начальник дивізії заряду в департаменті лісів і вод у стейті Пенсилвенія каже, що найбільше нових дерев засаджують водні підприємства. Від 1920 року засадили вони в тому стейті понад 20 міліонів дерев.

НЕПРОМОКАЛЬНА ЗУПОЮ КРАВАТКА

На піврічній конвенції Американського Інституту Хемічних Інжинірів у Бофало, Ню Йорк, один з делеґатів зявився з краваткою, котрої не може сплямити зупа. Краватка зроблена зо скла. Зробив її самий винахідник цього процесу, при помочі котрого скло можна витягати в тонкі волокна.

І ЯБЛІНКА МОЖЕ ПОМИЛИТИСЯ

Артур Вотермен з Лос Анджелесу, Каліфорнія, каже, що його яблінка засохла від посухи останнього вересня. У жовтні були там зливні дощі й вона зацвила. Недавно дозріли її овочі.

ПОШИРЯЮТЬ СЛІДСТВО НАД СКАЛІСОМ

Карний суд у Шікаґу зажадав реєстрів від 4 ґотелів і одного летничого підприємства, щоб розслідити міліонові видатки відомого юнійного рекетіра, Джорджа Скаліса.

НОВІ ЧЕСЬКІ ГРОШІ З УКРАЇНСЬКИМИ НАПИСАМИ

Влада „Протекторату" видає нові чеські гроші, а саме банкноти на 5 й 1 корону з написами по чеськи, словацьки, німецьки, мадярськи й українськи.

САМОГУБСТВО НА ГРОБІ РОДИЧІВ

Винсентові Флечерові, 36-літньому мотоциклowому поліцаєві в Ню Рошел, Ню Йорк, поліція виточила слідство за те, що він напився підчас урядування. Незадовго потім знайдено його тіло на гробі його родичів на місцевому цвинтарі. Лікар ствердив, що він згинув з власного службового револьвера.

ПІКЕТУЮТЬ ВЛАСНУ ЮНІЮ

35 членів одної юнії візників у Ню Йорку стали пікетувати канцелярію юнії, закидуючи їй, що вона не захотіла поперти їх домагань до одного підприємства. Пікети кажуть, що юнійні урядники дались підкупити.

МИЛОСЕРДНІ ГРАБІЖНИКИ

Три грабіжники напали на філядельфійського антикаря Едварда Барнера й забрали з його каси три доляри. Коли Барнер сказав їм: „Це все, що я мав на найближчі два тижні", вони віддали йому заграблені гроші.

НЕ МОЖНА ВЧИТИСЯ ПО БРЕТОНСЬКИ

Французи проголосили гасла свободи, рівности та братерства ще 1789 року, коли вибухла велика французька революція. Та ті гасла поширилися в решті світу, а самі французи то й досі не признали рівности бретонцям, які живуть збитою масою на Бретонському півострові в північно-західній частині Франції. І досі по народних школах Бретонії можна вчити тільки по французьки. А бретонців є понад 1,250,000.

РАХУЮТЬ ЗОРІ МАШИНОЮ

Два американські вчені, д-р Сидні В. МекКаскі й Р. М. Скат, недавно винайшли таку машину, що при помочі так зв. електричного ока рахує зорі. Астрономи фотографують небесні простори, всипані зірками, вложують знимки в таку машину, і електричне око завважає кожному ясну цяточку на знимці, тобто зірку, і відповідно зазначить. А тому машиною треба зорі рахувати, бо коли глядіти або фотографувати небо в ночі при помочі сильно побільшаючого скла, то видно так багато зірок, що хочби їх і ціле своє життя людина рахувала, то й смерть її захопилаб,ноки порахувалаб усі.

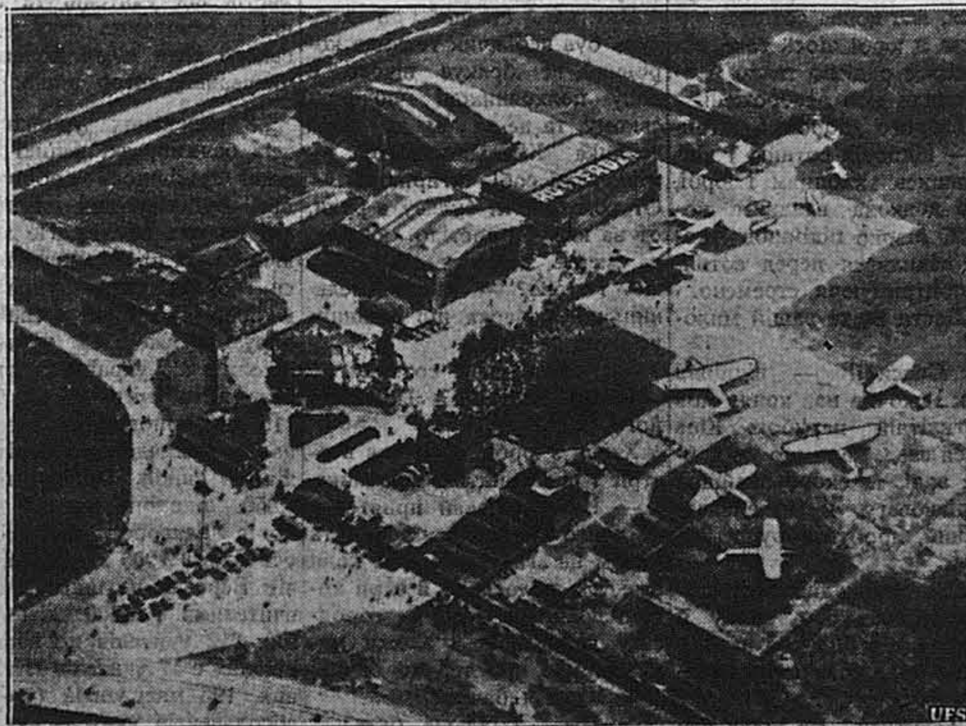
ПОМЕРЛА ЕММА ГОЛЬДМАН.

ТОРОНТО. — Відома анархістка Емма Ґольдман померла в Торонті в 70 році життя.

СПЕЦІЯЛЬНІ ЗАХОДИ ПРОТИ НАЇЗДУ З ЛЕҐКОПАДАМИ.

ЛОНДОН. — Антоні Іден, англійський міністер війни в новім кабінеті Чорчила, почав рекрутувати спеціяльний корпус стрільців для стереження Англії проти можливого нападу німецьких жовнірів, скинених з літаків з леґкопадами.

Міністерство розставило цих стрільців по всьому краю й остерегло публику подавати урядові вістки про всякий, хочби найменший підозрілий рух невідомих людей.

ПРЕДМЕТ НІМЕЦЬКОГО НАПАДУ.

Голяндське летовище в Ротерямі, що було предметом завзятих боїв між німцями й голяндцями.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ БІЙ ПОВЗІВ У БЕЛЬҐІЇ

ПАРИЖ. — Пораз перший в історії розігрався на півночі від Лієж у Бельґії величезний бій повзів. Узяли в ньому участь близько дві тисячі повзів. Бій тривав кілька годин і був одним з найстрашніших боїв історії. Повзи вдаряли об повзи, стріляли до себе з близької віддалі з машинових крісів і гармат з усіх боків, декотрі займалися й експльодували.

Французька команда каже, що французька сторона виказала високу якість цеї галузи армії.

НІМЕЦЬКІ ПЛЯНИ — РОЗДІЛИТИ ОБОРОНЦІВ.

ПАРИЖ. — Німецькі армії далі наступали на голяндські й бельґійські війська на цілім фронті, двіста миль довгім, стараючися видно розділити бельґійську армію від голяндської та розбити голяндську на дві окремі частини.

Аліянтські війська старалися до цього не допустити. Французька команда говорила в понеділок, що головні частини армій іще не беруть участи у боях.

Донесення з Амстердаму в Голяндії признає, що німці захопили міст у Мердику на Голяндш Дієп, одній з відног ріки Мези; цей міст, один з найбільших мостів в Европі, дуже важний для комунікації між південною й північною Голяндією. Німецькі війська підійшли вже під Ротердам.

Берлінське донесення подає, що німці захопили вже Лієж, але дві форти ще держаться.

ЧОРЧИЛ МАЄ ДОВІРЯ ПАРЛЯМЕНТУ.

ЛОНДОН. — На тайному засіданні британського парляменту новий премієр міністрів, Чорчил, у своїй першій промові як премієр заповідав перемогу для Англії. Новий уряд дістав підчас голосування повне довіря парляменту.

Засідання відбулося тайно, щоб німецькі летуни, дізнавшися про нього, не пробували кидати на нього бомби.

ФАШИСТИ ПІДБЕХТУЮТЬ НЕНАВИСТЬ ДО АНГЛІЇ.

РИМ. — По всій Італії йдуть демонстрації проти Англії. Керують цими демонстраціями організації фашистівської партії. Бесідники стараються підбехтувати воєнний настрій і ненависть до Англії, вказуючи, як англійська політика шкодить італійській торговлі.

У самому Римі демонстранти пробували демонструвати перед англійською амбасадою.

Англійський уряд порадив англійським консулям в Італії приказати британійським підданим покинути Італію.

ГОЛЯНДСЬКА КОРОЛІВСЬКА РОДИНА ВТІКАЄ ДО АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Сюди приїхала голяндська королева Вільгельміна, головні міністри і її чоловік.

Королева заявила, що вона рішила шукати схоронища в Англії для себе, свого уряду й родини, бо її схоронище в Голяндії бомбардували німці.

ІНДІЙСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ПРОТИ ІНВАЗІЇ.

СІМЛЯ (Індія). — Всеіндійський конґрес осудив Німеччину за її наїзд Голяндії й Бельґії.

Провідники індійського націоналізму кажуть, що вони мають свої порахунки з Англією, але це не перешкаджає, що вони ще гостріше осуджують Німеччину. Це був їх перший виступ проти націзму.

МАЮТЬ ЗНОВУ ВЖИВАТИ КОРАБЛЯ-ВЯЗНИЦІ.

БЕЛФАСТ (Ірляндія). — Уряд північної Ірляндії задумує вживати знову вязничного корабля, що стоїть на якорі коло цього порту, для вязнення в ньому бунтарів з бувшої ірляндської армії.

ГРОЗЯТЬ СОБІ ВЗАЄМНО РОЗСТРІЛАМИ.

БЕРЛІН. — На вістку, що французький премієр Поль Рейнод заявив, що Німеччина вживає в Бельґії й Голяндії леґкопадових військ, одітих у бельґійські й голяндські уніформи, та що через те французька армія буде розстрілювати таких жовнірів, німецький уряд видав французькому урядові загрозу, що за кожного німецького жовніра, так розстріляного, німецький уряд розстріляє десять французьких жовнірів, узятих у полон.

АЛІЯНТИ УШКОДИЛИ ВАЖНИЙ ТУНЕЛЬ.

БАЗИЛЕЯ (Швайцарія). — Французька артилерія й аліянтські бомбовики ушкодили частину Істейнського тунелю, що веде попід надренські гори, звані Ґібральтаром Рену. Тунель є важний для довозу військ і достав для лінії Зіґфріда.

Швайцарський уряд закінчив мобілізацію своєї армії. Коло пів міліона чоловіків служить тепер в армії, а жінки й пластуни помагають у запіллі. Уряд стежить чуйно за недоторкальністю швайцарських границь. Швайцарська артилерія стріляє до німецьких летунів, що останніми часами перелітають понад околицю Ст. Ґален, коло котрої знаходиться швайцарська оборонна лінія, звана лінією Вінкельріда.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 11 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІЙНА ВЕЛИКАНІВ

Минулої пятниці Гітлер почав нарешті давно заповіджену тоталітарну війну проти держав західньої Европи. Вдарив він наперед на три невеличкі держави, вбиті клином між Німеччину й Францію, на так звані „низькі краї", на котрих уже нераз розгравалася доля великих народів, держав і імперій. Одначе ще ніколи не були поставлені на карту такі великі ставки, як отсе поставлено в цій війні, що на наших очах розграється тепер у Бельгії й Голяндії.

Бельгія й Голяндія невеличкі держави, кожна по яких 8 міліонів душ населення. Одначе кожна з них має поза собою справжню імперію в кольонії. Бельгія, невеличка країна на 12,000 квадратових миль, має в Африці так звану вільну державу Конго на 900,000 кватратових миль простору й 12 міліонів душ населення. До того від останньої війни Бельгія ще держить як мандат від Ліґи Націй дві бувші німецькі кольонії в східній Африці.

Голяндія в Европі невеличка держава, теж коло 13 тисяч квадратових миль простору. Та вона має в Азії так звані голяндські Індії, що мають понад 60 міліонів населення, краї незвичайного природнього багатства. До того має Голяндія й в Америці кольонію на північному побережжі південної Америки, на американські розміри невелику, але всетаки понад чотири рази більшу від матерньої Голяндії.

Що Франція це велика світова імперія, звісно всякому. Простором французька держава в Европі — дві третини України, населенням 42 міліони душ, але всі її кольонії в світі: в Америці, Африці, Азії й на Океанії мають разом понад півпята міліона квадратових миль поверхні й коло 70 міліонів душ населення.

Найбільша з усіх очевидно Англія, чи властиво Британська Імперія. Цей найбільший кольоніяльний кольос займає 13 міліонів квадратових миль простору й має в собі близько 500 міліонів душ населення, хоча в Европі з того ледви 94,000 квадратових миль і несповна 50 міліонів душ.

Проти цих імперій встає тепер Німеччина, середньо-европейська держава, з густим і постійно зростаючим населенням, збитим на розмірно невеликій території, без замітніших природних багатств і без кольоній, себто без простору для добуття сирівців і для поширення свого зростаючого населення. Ця Німеччина сподівається від цеї війни великих здобутків для себе, очевидно коштом сусідніх держав, народів, імперій.

У цей спосіб історія зробила нас свідками боротьби великих держав за імперії, себто за посідання великих просторів світу, за збільшення просторів для експансії й панування.

КИЇВСЬКІ „ВІСТІ" Й РОСІЙСЬКИЙ МЕСІЯНІЗМ

Київські „Вісті" ввійшли в новий свій видавничий рік під гаслами російського месіянізму. Вистарчить переглянути „Вісті" хочби за два перші місяці 1940 року, щоби переконатися, що там — у „Вістях — „русский дух", що там москалями „дишет"...

В першім числі „Вістей" з 1-го січня 1940 року відведено місце й для згадки про російського письменника В. Белінського. Крім „Правнуки" зпід рук Івана Кочерги, редакція від себе в передовиці згадує про Белінського так: „Великий патріот землі руської, Васеріян Белінський, який жив у епоху чорної реакції й звірячого поневолення трудящих мас, мріяв про Росію, яка стоїть на чолі культурного людства й показує своїм прикладом шлях до проґресу. Мрії неістового Васеріяна перетворилися в дійсність"... Під цим редакція, самозрозуміло, розуміє большевизм, який в дійсності є чисто московським явищем, питомим московським витвором який зродивсь із отарної психольоґії й побуту московської маси, став новим носієм старої російської імперської ідеї й зробився справжнім бичем у руках Москви для поневолених нею народів.

Та найкраще цей новий „русский дух" ілюструють самі „Вісті", ч. 29, з 5. II. 1940, у відділі критики і бібліоґрафії. Тут подано те, що може служити за один із найхарактерніших прикладів ширення большевизмом старої російської імперської ідеї. Проф. О. Оглоблін, під заголовком „Героїчна епопея з історії українського народу" подає: „Нещодавно з друку вийшов четвертий випуск „Нарисів з історії України". „Нова книга доктора історичних наук М. Н. Покровського є значним досягненням радянської історіоґрафії. Десятки істориків поміщених і буржуазних, ріжної політичної орієнтації — писали про так звану хмельниччину. Але мабуть ніде вони не наробили стільки шкоди, як у вивченні й висвітленні цього питання" — пише проф. Оглоблін, а далі — „Виходячи з ріжних політичних засад, вони штучно відривали визвольну боротьбу українського народу від приєднання України до Росії, створили образ гетьмана Богдана Хмельницького. Велика заслуга автора книги в тому, що він удалим підбором і аналізом історичного матеріялу правильно розвязав цілий ряд питань про боротьбу українського народу, тісно повязав ці питання з приєднанням України до Росії й вщент розбив невірні й шкідливі трактування ворогами образу Богдана Хмельницького — вождя визвольної війни". А ще далі — „Величезна історична заслуга Богдана Хмельницького перед українським народом полягає саме в тому, що він, очоливши його визвольну боротьбу за приєднання України до Росії, пішов не за сумнівами й хитаннями свого клясу — козацької старшини, **а за народом,** за **його** рішеннями, яке стало і його власними рішеннями, і яке він, не зважаючи на всі трудноці й перешкоди, блискуче довів до кінця, і з цього шляху вже ніколи не збочив"... Так пише проф. Оглоблін.

Як бачимо хочби з цих двох чисел київських „Вістей", теорія первородства й провідництва московського пролетаріяту в стітовій революції й будування соціялізму сягає своїм корінням до політичних і духових концепцій старого московського „месіянства". Та й самозрозуміло, бо большевизм, що має за джерело своїх сил московський нарід, проти національних інтересів якого через те не може піти, є силою фактів оборонцем московських національних ідеалів, які цілком суперечні ідеалам поневолених Москвою народів.

Та хай ще один приклад з тих же київських „Вістей", ч. 46. з дня 26. II. 1940, ще раз нам це саме підтвердить. І так, у рецензії про песу „Полководец Суворов", що йде на сцені театру червоної армії ВОВО, якийсь — правдоподібно москаль, Йосиф Кисальов, пише: „Над сценою звисають пробиті ядрами, закурені в порохвому димі, старі бойові прапори. Неважно, що на них вишитий монарший вензель і красується імперський герб, — вони усіблюють славу російської зброї, доблесть наших предків, леґендарну відвагу „солдатушек — ребятушек", і т. д. До цього цитату цілком зайві коментарі, коли прийняти ще до того під увагу, що цитат узятий з київських „Вістей", які мають ніби репрезентувати думку українського народу...

Ар.

З ВЕЛИКОДНЬОГО ЧИСЛА „КРАКІВСЬКИХ ВІСТЕЙ"

(З дня 28. квітня 1940).

Великоднє число „Краківських Вістей" вийшло на 24 сторінках. Приносить силу матеріялу головно літературного характеру. Серед його співробітників зустрічаємо імена Богд. Лепкого, Ол. Бабія, Ст. Барана (бувш. посла), Ром. Гучвановича, М. Демянчука, М. Островерхи й інших.

Для читачів заокеанських відзначимо тільки матеріял, що має національно-політичне значіння. Тут треба згадати перш за все статтю **Ст. Барана,** присвячену трьом українським еміґраціям, як трьом етапам до української державности. Першу еміґрацію викликала навала московських військ на Галичину та Буковину. „Це були політичні еміґранти. Було їх розмірно не так багато... У цій еміґрації не було молодих мужчин, — їх було покликано до австрійського війська... Вперше в нашій історії зорґанізовано ширшу пропаґанду нашої державницької справи між чужинцями..." Друга українська еміґрація прийшла по камянецькій траґедії 1919 року. „Маса наддніпрянців і галичан подалася на політичну еміґрацію на захід. Ряди її зміцнилися в осени 1920 р. по повному розвалі української держави... На еміґрації переважає молодь, недавно змушена скинути військовий однострій. Замісць рушниці взяли в руки книжку..." І ось маємо тепер третю масову політичну еміґрацію, зовсім іншу, як обі попередні. Масово еміґрувала молодь. Серед тієї молодої маси старші громадяни, що політичними обставинами були змушені кидати свою хату і рідню, творять дуже малесенький відсоток. Третя еміґрація не веде вже пропаґандної роботи, а взялася за **щодену чорну роботу** на землях, замешкалих українським населенням у Ґенерал-Ґубернаторстві. З цього вийшла велика користь для Лемківщини, але найбільша для Холмщини і Підляшшя, які не мали зовсім робітників і конструкторів українського національного життя, що тут майже цілковито завмерло. Вони сьогодні стають національно активні, і це великий плюс третьої еміґрації... Величезна більшість еміґрації понесе дальше чистий національний ідеал аж до його повної перемоги, щоб теперішній третій етап нашої масової політичної еміґрації був теж останнім..."

Юрій Таркович у статті „Люблю я дітей і люблю їх учити" оповідає про умовини і наслідки цієї щоденної чорної роботи в ґалузі шкільництва, що відбувається на українських землях під Німеччиною. Навівши цілу низку уривків з листів від учителів та селян, які змальовують стан українського села після польського панування, автор пише:

„З наведених уривків листів бачимо, які великі трудноші прийшлось поборювати при орґанізуванні шкільництва на цих землях. Не зважаючи на всі ці трудноші, вдалося зорґанізувати українське шкільництво. Нині в **сяніцькій окрузі** є вже 182 українські школи з 312 українськими вчителями та вчительками, і 21,116 школоповинних дітей. З цього припадає на повіт Сянік 87 шкіл, 163 учителі і 9,850 школоповинних дітей; повіт Балигород 85 шкіл, 125 учителів і 9,906 дітей, а на повіт Березів 10 шкіл з 24-ма вчителями і 1,360 дітьми. З цих 312 учителів по народніх школах є 17 учителів ґімназійних, 196 матурантів (ток) — абсольвентів учительських семинарій, 98 з ґімнаційною матурою, і тільки один без скінченої середньої школи. В цілій окрузі тільки в 5—7 українських селах нема школи, і то просто тому, що до цих сіл далеко в горах учитель в зимі ніяк не міг дістатися. Далі слід згадати, що вчителі, хоч зпочатку 3 місяці не діставали взагалі платні, видержали на своїх місцях, і ні один не покинув своєї стійки, з посвятою в голоді й холоді працювали для добра свого народу. Честь і слава нашому ідейному вчительству! Інспекторат для всіх шкіл у цих трьох повітах (Сянік, Балигород і Березів) є в Сяноці. Зазначимо, що головним інспектором є Віллі Губер, німець, що володіє української мовою. Інспекторами є д-р Никифор Гірняк та о. Степан Венґринович. Вільних учительських місць в сяніцькій окрузі вже майже нема..."

ЯК ВОНИ ЗМАЛЬОВУЮТЬ ШЕВЧЕНКА?

„Вісті" з дня 10 березня б. р. друкують спомини московського поета Турґенева про Тараса Шевченка: „У своїх спогадах про поета Турґенев так змальовує портрет Шевченка — людини, поета борця: „Широплечий, присадкуватий, кремезний Шевченко являв собою образ козака з помітними слідами салдатської виправки і ломки"... Його погляд „набирав вигляду ласкавого, майже ніжного, що супроводиться хорошою доброю посмішкою". „Голос часом хрипкуватий, вимова чисто російська (!), рухи спокійні, хода поважна". Тут особливо слід звернути увагу на ствердження великим письменником чудового знання російської мови й володіння нею Т. Г. Шевченком. Довгий час деякі буржуазні літературознавці й вороги твердили про неґативне ставлення Шевченка до російської мови, ніби він не володів нею, крім української мови, інших не знав і не хотів знати. Наведена заява І. С. Турґенева надзвичайно важлива. Поряд із знаменитими реалістичними російськими повістями Шевченка і багатьома іншими свідченнями, вона ще раз викриває брехні „маститих" і дрібних авторів, які намагаються очернити безсмертний образ ґеніяльного поета. Одного разу Шевченко прочитав Турґеневу відомий вірш „Вечір". І вірш і саме читання надзвичайно схвилювали присутніх. У своїх спогадах І. С. Турґенев так розповідає про цей факт: „Він прочитав при мені свій прекрасний вірш „Вечір"... і прочитав його просто, щиро, сам він був зворушений й зворушив усіх слухачів. Вся південно-руська задумливість, мякість й лаґідність, поетичний струмінь, що бив у ньому, тут ясно виступили на поверхню"...

Турґенев розповідає про те, що одного разу Тарас Шевченко задумав створити нову, за новим пляном, поему такою мовою, яка булаб однаково зрозуміла росіянинові й малоросові. Самий факт, що його згадує Турґенев, надзвичайно цікавий. Поет — демократ прагнув до найширшої популяризації й пропаґанди серед народу свого політичного художнього слова. Це повністю відповідало поглядам вождів революційної демократії Чернишевського й Добролюбова, які стояли на чолі „Современника" і в якому брав участь Т. Г. Шевченко... Велич Шевченка, як чудової людини, видатного народнього поета-борця, патріота батьківщини, прекрасного пейсажиста, живописця, улюбленця українського й російського народу, особливо сильно підкреслюється Іваном Серґійовичем..."

Ось так вивертається Москва на всі боки, щоб „довести" московскість... України. Та не поможуть їй у цьому ані Турґеневи, ані „українські" „Вісті"!

ЧИ РІШЕНИЙ УЖЕ ВИСЛІД ВІЙНИ?

Теперішні неуспіхи аліянтів у Норвеґії спонукують до ріжних роздумувань, причому пригадуються випадки першої світової війни, які живо порівнюються з теперішніми.

В Норвеґії аліянти ледви вийшли на прибережні горбки, як мусіли скоро їх опускати. В Італії, де Мусоліні почав голосніше „думати" про війну, аліянти змушені держати більші морські сили на Середземному морі. А німецька дипльоматія держить верх на Балканах. І Німеччині ще далеко до голодової смерти.

Та пригадаймо собі подібну ситуацію з минулої світової війни. В 1915 році німецька армія перейшла Бельґію, забираючи її сильні фортеці. Вона пішла до північної Франції в напрямі Парижу. Тільки тактичні промахи та недотягання німецьких командантів Мольтке і фон Клюка та добре приготована контрофензива аліянтів над Марною врятували французьку столицю від здобуття німцями. Французький уряд був уже навіть аж в Бордо. Тодішній анґлійський десант у Бельґії, коло Антверпену, був надто малий, щоб здержати німецьку воєнну машину, а з упадком Антверпену попали всі інші пристані Бельґії в німецькі руки. Наступила тоді відома німецька офензива через північну Фляндрію в напрямі французького морського побережжя. Але тут мала анґлійська армія показала „зуби бульдоґа" під Іпром, і війна заморозилася на цілому західньому фронті від Швайцарії до моря.

На східньому фронті Гінденбурґ і Людендорф розбили були майже на прах усі московські дивізії в Східніх Прусах під Танненберґом над Мазурськими Озерами, де московські ґенерали Ренненкамф і Самсонов вигубили біля 100,000 російського війська.

В східній Галичині знов австрійці здобули були Перемишль та відкинули москалів зпід Горлиць, а німці окупували Варшаву. В тому самому часі Туреччина приступила до центральних держав і тим дала значну поміч на протиаліянтському фронті. Вона звязала значні сили Англії та Росії на Кавказі та в Малій Азії, у гирлі Дарданелів та моря Мармара. Британська фльота дізнала значних втрат коло Ґаліполі й не могла здобути цього Ґібральтару до Чорного моря.

Цепеліни налітали на Анґлію, а з ними нові винаходи війни: бомбардування, трійливий ґаз, та вкінці приступлення Болгарії до центральних держав. Німеччина здобула Сербію та врізалася глибоко в Румунію. До більших клопотів аліянтів долучилися ще ірляндське повстання проти Анґлії та жахлива морська боротьба при помочі субмарин. Вкінці, як корона усього, приходить російська революція та сепаратний мир у Берестї Литовськім, що теж було для аліянтів великим ударом. Та спитаймо: І що з того всього?

Центральні держави таки програли. Ось те добре тепер памятати тим усім, що беруться заповідати, який кінець буде цій війні. По правді, ніхто його не знає.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(45)

Тимчасом мала кімната ключника, виповнилася козаками. В одному кутку обступили вони роззброєних вартівників, що смертельно перелякані, тремтіли на думку — чим усе це скінчиться. Та козаки не виявляли до них ніякої ворожнечі. Коли Марко вийшов з келії й, закривши залізні двері, затягнув їх залізними риґлями, козаки висипалися надвір.

Юрба народу довкола острога зросла за той час непомірно. Змоглася вона й захвилювала особливо з моменту, в якому на крутому повороті суботівського шляху, зявилася блискуча кавалькада козаків пана Хмельницького. Впоряд з барвою реєстровиків чигиринської сотні, виблискувала в ній барва рукодайної прислуги сотника. Могутня постать сотникового конюшого Марка на баскому флямандії вивабила з хати неодну чигиринянку, а похідний виряд цілого відділу застановив неодного чигиринського обивателя. Розгін, що з ним проскочили козаки зводовий міст, ні в кого візду не питаючи, сполошив жидову в брудній вуличці, що притикала до городського паркану. Одні любувалися козаками, другі, щось небувале звітривши, бігли вслід за ними й оце опинилися під острогом.

Та козаки, що мали діло в острозі, вже повиходили відтіля й прожогом скакали на коні. Один тільки чорний флямандз ждав на свого вершника.

В брамі острога зявилася могутня постать Хмельницького. Станув на порозі і як був вищий всіх на голову, так і глянув звисока по юрбі.

— Доброго здоровля панові сотникові! — гукнули козаки й шапки, мов птахи, злопотіли шликами.

Ліс рук з шапками піднявся понад чигиринською юрбою. Мало хто з неї знав, що тут коїться, але поява сотника викликала в юрбі щось таке, від чого серце радісно таяло й очі блищали мов заворожені.

— Доброго здоровля, діточки! — відповів сотник, і відклонившись хлопцям і юрбі, глянув довкола владним поглядом. Марко підійшов з конем і нахилився перед сотником, притримуючи стремено.

— Щасти Боже вашій милості!

— Спасибі! — відповів сотник і скочив на коня, мов двацятилітній парубок. Кінь подався взад, мало що не присів на заді, та скоро знайшов собі рівновагу й наче засоромлений, пробував рушити з копита.

Та пан сотник дивився в сторону чигиринського замку й дивувався, що ні юрба народу ні відділ його козаків не вибавив нікого з тих, що їм би тут треба зявитися. Не відав пан сотник, що мало не вся кварцяна залога й драґони виїхали з гетьманичем у степ, прогулятися. Народ гомонів довкола й теж час до часу поглядав у бік замку то знов любувався красою вершника й коня, що басував під ним.

Вже який ставний та красунь був небіжчик гетьман коронний, не бракує нічого й пану полковникові чигиринському, та де-де їм до пана сотника Хмельницького! — міркували собі чигиринці. — От комуб дати булаву в руки, от за ким би летіло військо на смерть, мов на весілля!

— Готово? — спитав Хмельницький в Марка, що останнім ускочив на коня.

— Готово, пане сотнику.

— Де ключник? Покличте його сюди!

Хтось з юрби поскочив в остріг і вивів відтіля ключника.

— Ну, прощавай приятелю, не довго гостював у тебе, та лихом не згадуватиму. А коли вже так сталося, то й бери кого з драбів та біжи в городську канцелярію і зложи маніфестацію про те, що бачив!

— Щож я бачив?

(Дальше буде).

З ДНЯ

АНГЛІЙСЬКА ДЕМОКРАТІЯ.

Кілька днів тому прем'єр Чеймберлин дістав таку „пуцівку" в англійськім парляменті за невдачі в Норвеґії, що бідачисько аж поблід зо зворушення. Опозиція закидала йому нездарність, брак передбачливости і домагалась його уступлення. Лойд Джордж, премієр з попередньої війни, не звертаючи уваги на старий вік Чеймберлина, так йому грозив, що той звертався аж по поміч до спікера парляменту. В моменті, коли Чеймберлин апелював до всіх англійців, щоб у тій війні були готові до посвят, коли хочуть осягнути перемогу, Лойд Джордж закликав на адресу Чеймберлина, що він не може нічим кращим причинитись до перемоги, як тим, коли уступить зо свого теперішнього уряду.

Чеймберлин і його товариші відбивались, як могли. Та найцікавіше те, що ті дебати, напади і відбивання були вцілости друковані в англійських газетах і їх читала широка публика.

ДОКАЗ ГАРТУ.

Поразка в Норвеґії, безперечно, була прикрим ударом по престіжі Англії. Та з другого боку, навіть критично настроєний читач здвигне плечима і скаже: „Що це за нарід ті англійці, коли дозволяють собі в напружених воєнних часах на таку отверту дискусію, на таку неперебірливу критику і на отверті признання невдач?

Ледви чи є де на світі другий нарід, що мав би таку велику відвагу ці речі прилюдно дискутувати. Провідники інших народів просто боялися б про це прилюдно говорити, щоб не заломити мораль мас. Широкий загал інших країв спантеличився б, почав би недовіряти своїм провідникам, або й називати їх зрадниками і, вкінці, втративши віру в себе, викликав би наперед цілковите суспільне замішання, а опісля піддався б ворогові.

АНГЛІЯ ТОГО НЕ БОЇТЬСЯ.

З тої парляментарної дебати виразно виходить, що англійський широкий загал так морально загартований, такий здисциплінований і наповнений довір'ям до своїх провідників, що навіть прилюдна самокритика не сколихає його рівноваги. Щобільше, та гостра прилюдна критика видно ще більше скріпляє його на дусі, бо переконує його, що коли навіть котрийсь провідник зробить помилку, то другий не простить йому цього, а гостро за те скартає, чи навіть потягне до відповідальности.

Рядовий член англійської суспільности слушно заключає, що кожний чоловік, навіть наймудріший, може зробити помилку. Иде про те, щоб та помилка не уходила йому безкарно і не повторялась. Серед такого духового наставлення широкий англійський загал морально виходить сильнішим, читаючи ці гострі парляментарні критики, ніж би він був, якби цілком не чув голосів критики.

ЯКІСТЬ КРИТИКИ.

Зрозуміло, що ця англійська парляментарна критика відбувалась у твердих рамцях пристойности. Ніхто нікому не закидав зради, запроданости, чи „чужоагентства". Закидали лише нездарність, невміння, брак прозорливости і передбачливости. А ці закиди ще цілком не надрушують чийогось характеру і чести. Бо можна бути нездарою, можна навіть не надаватись на якийсь уряд можна спартачити якесь завдання, але це ще не значить, що хтось позбавлений чести. Серед мало мудрих людей можуть бути сильні характери і глибоко моральні та чесні особи. З другого боку, серед глибоко вчених можуть бути чорні характери і сумнівної чести особи. Закидати комусь брак розуму це щось цілковито противне від закиду браку чести. В першім випадку суспільний діяч мусить приняти критику спокійно і жадати річевих арґументів. Діставши їх, мусить змовчати. Не діставши, може звернути закид у бік критика і йому доказати брак розуму.

Зате закиди „зради", „продажности", „чужоагентства" — мають кримінальний підклад. Доказавши комусь ці провини, критик засаджує винуватця до тюрми. Не доказавши, сам повинен повандрувати до тюрми за кримінальне знеславлення якоїсь особи.

ПОРІВНЯННЯ.

Мимоволі хочеться з чужих випадків зробити висновок для нас самих. У першу чергу хочеться поставити запит — як поводився б наш широкий загал, який почув таке отверте самобичування своїх провідників. На це питання досить важко відповісти. Можна припускати, що тою критикою в першій хвилі спантеличився б і здеморалізувався б наш загал. Та з другого боку є чимало доказів, що наш загал, подібно до англійського, любить самобичування і гостру критику своїх провідників. Чого він ненавидить — це нечесна кримінальна „критика", яка чіпається не чиєсь справности і мудрости, тільки характеру і чести, закидує злочинні проступки, не даючи на це ніяких справжних доказів.

Деморалізуючим явищем для кожного загалу є те, коли провідники наперед закидають собі якісь кримінальні вчинки, а опісля, не доказавши ні не відкликавши їх, покидають порушену справу по середині дороги і про неї забувають.

СКІЛЬКИ КОШТУВАЛА ВІЙНА ФІНЛЯНДІЮ

Фінське посольство у Вашінгтоні виявляє, що Фінляндія видала 200 міліонів долярів на збройний опір Совєтській Росії. Російські повітряні напади зробили шкоди на 40 міліонів долярів, а територія, відпущена Росії на основі мирового договору, вартує звиш 360 міліонів долярів. Коло 500,000 фінів втратили все майно, яке мали на цім світі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВИЛМЕРДІНҐ, ПА.

Вибрали делеґата.

Дня 5. травня на зазив о. І. Теодоровича зійшлися члени і членки 8 місцевих товариств на наради в справі Конґресу Американських Українців. Зборами проводив гром. Іван Оринич, а секретарювали О. Боришкевич і П. Хомич. Делеґатом вибрано гром. Івана Оринича, що заступатиме 8 товариств. На кошти Конґресу ухвалено $10.

ПІТСБУРҐ, ПА.

На Конґрес!

У нашій громаді, як певно в кожній іншій, ідуть гарячкові підготування до участи в Конґресі Американських Українців. Відділи У. Н. Союзу вже вибрали делеґатів. Таке саме можна сказати про інші організації, а також і про парохії. Вибрали делеґатів відділи ОДВУ, У.З. Хрест, Союз Українок, Громадянські Клюби і т. д. Вибирається на Конґрес теж і багато гостей. Яких 40 осіб уже певно поїдуть. Знову, як видно, і з інших міст, як от з Шікаґа, вибирається більший гурт людей. Тому булоб добре, щоби був якийсь комітет, хайби з жінок, щоб занялись приміщенням тих людей у Вашінгтоні, бож треба десь заночувати, перебратись і т. п. При тій нагоді звертаюсь до жіночих відділів У. Н. Союзу з проханням, щоб не забули вислати делеґаток. Треба, щоб і українське жіноцтво заманіфестувало свою національну і політичну свідомість і заявило, що воно стоїть у ряді тих, що боряться за право українського народу на самостійне й державне життя.

Марія Малевич,
заст. гол. предсідника У. Н. С.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Примір, гідний наслідування.

Шукаючи новіших музичних видань у Публичній Бібліотеці міста Дітройту, я немало здивувався, коли побачив, там у списі між іншими кільканацять композицій нашого славного дириґента і композитора професора О. Кошиця. Зажадав я, щоб дали мені все те, що мають з творів згаданого композитора. Подано мені кільканацять зшитків, у яких я знайшов наші українські пісні, перекладені англійською мовою. Чудово! Щось таке бачу перший раз у нашій дітройтській бібліотеці. Переглядаючи все те кілька разів, завважую мимоходом дві печатки. Чому дві? Одна Публичної Бібліотеки міста Дітройт, а друга — Українського Національного Хору „Думки". Приглядаюсь і бачу напис: „Донейтед бай Юкрейнієн Неш. Корус „Думка". Тепер мені стало ясно: Хор „Думка" закупив ці видання й дарував їх до бібліотеки.

Чи не гарне діло зробив хор „Думка"? Так! Навіть дуже гарне діло! Бо американці самі не купують творів наших славних людей, бо про них не знають. А не знають про них, бо в нас нема грошей на розголос. Твори найславнішого нашого музики і композитора Миколи Лисенка не пішли в широкий світ лише через політичні умовини, серед яких знаходилася була Україна в часах його життя та творчости. Умовини ці не дозволили, щоб світ пізнав справжнього мистця української музики. М. Лисенко, як і багато інших, через московське правління, остався „льокальним музикою", без дальшої можливости виплисти на широке море, вийти в світ та показати красу і чар української музики й пісні. Не було тоді змоги, щоб тому зарадити. Та тепер обставини трохи інші.

Ось тому добре зробив хор „Думка". І так повинні робити всі організації в усіх містах Америки й Канади. Все, що маємо українське й про Україну англійською мовою, треба нашим товариствам закупляти й віддавати до публичного вжитку, до міських бібліотек. Це видаток не великий, всього кілька долярів на рік на одну організацію, а тим можна допомогти українській справі дуже багато.

За згаданий учинок хору „Думка" належиться в першій мірі признання провідникові хору, п. І. Атаманцеві. При тому треба пригадати і за подібну акцію з бюстом Т. Шевченка, різьби Архипенка, що є в Дітройтськім Музеї.

П. Д.

ГУДСОН, Н. Й.

На Конґрес.

Братство св. Йосафата, від. 273 У. Н. Союзу, відбуло наради в справі Конґресу Американських Українців і рішило вислати до Вашингтону гром. Льва Годованського. Крім того братство рішило поперти ось ту добру народню справу фінансово й висигнувати з каси $25 на потреби Конґресу.

„Годсон Дейлі Стар" з 15. квітня подає, що делеґатом на Конґрес Американських Українців буде о. В. М. Профета, як висланник своєї парохії. Часопис помістив інтервю з о. Профетою про цілі цього Конґресу.

— То дивне, пане професоре, що ви зовсім не одушевляєтеся моїм голосом. Усі льокатори знашої камениці кажуть, що я повинна би конче виїхати до Італії і там учитися дальше співу.

Професор: Гм, — як би я був вашим сусідом, то також радив би вам виїхати.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ГРАНИЦЯ В АМЕРИЦІ.

У Рочестері, Ню Йорку, заходами місцевого університету влаштовано кількаденний конґрес на тему: „Нові границі в американськім житті".

„Границя", по англійськи: фронтір, уживається тут у спеціяльному значінні. В Америці, коли вона ще ціла не була заселена, називалися так ті простори, що лежали на межі поселення. Отже це були ті простори, на котрі посувалося населення. Така границя була в Україні, звичайно в її східних частях.

ПОСТУП ГРАНИЦЬ.

З цього ясно, що ця границя, фронтір, в історії Америки була все деінде.

Наперед на самому побережжі Атлантику, потім під Апалячійськими горами, потім поза ними, пізніше над рікою Місісіпі, ще пізніше під Скелистими горами, накінець поза ними.

Як американське поселення доперло до Тихого океану, „границі" в цьому значінні не стало. Одначе, як Америка заняла Аляску, то там ще знайшлася „границя" в тому розумінні. Потім на островах Тихого океану. Нині в тому розумінні „границі" вже нема: себто вже нема в Америці широких незаселених просторів.

НІБИ ГРАНИЦЯ.

Колиж тепер на триденному конґресі говориться все ще про „фронтір", на котрий мала би відпливати надвишка населення, то тут уже вживається цього слова в переносному значінні.

Себто не розуміється під тим свобідних просторів, а свобідні ще ділянки людського життя, що мають таке значіння для Америки, як давніше мали свобідні простори.

Розуміється тут нові ділянки в науці, техніці, промислі, бизнесі, тощо.

СЛОВА Й ДІЛА.

Отже триденний конґрес мав показати американському населенню, головно його молоді, що в Америці ще й нині є ділянки людської діяльности, не обняті людською працею, ділянки, до котрих можуть свою енерґію й талант примінити молоді люди.

Коли таке говорено три дні на рочестерському конґресі, в Гартфорді, в стейті Конетикот, син одного італійського іміґранта просив в уряду дозволу зректись американського громадянства, що перейшло на нього через натуралізацію батька, а просив він за це в тій цілі, щоб його відправлено до Італії, де він сподівається дістати роботу, якої не може дістати в Америці.

У становищі італійця є власне розуміння, що в Америці вже нема границі, до якого моглаб відпливати надвишка населення. На думку, чи почування італійця, Італія моглаби послужити чимось у роді такої границі для Америки, як давніше Америка служила для Італії.

Чи слушно він так думає, чи не слушно, це інша справа.

ПОЛОВА.

Третього дня на конґресі в Рочестері говорено про найновіші великі промисли: фільми й радіо. Ці дві ділянки можна вважати приміром нового розуміння слова „границя". До цих двох ділянок відпливало останніми часами багато людей, що не могли би собі знайти заняття на ніяких інших ділянках.

Говорив між іншими на тему фільми відомий фільмовий продуцент Давид Зелзник, президент фільмової спілки його ймення. Признав він, що між фільмовими продукціями нині є багато полови, себто нездалих фільм („треш").

Він пояснив це явище тим, що публика хоче такої полови. Як дехто здивувався, він додав: так, деякі люди хочуть дивитися на драньтиві фільми, як деякі люди люблять читати драньтиві книжки, а деякі дивитися на драньтиві театральні вистави.

НАЙВАЖЧИЙ „ДЖАБ".

Цікаві річи сказав теж його наступник, інший відомий промисловець, гумовий фабрикант Гудрич:

За найбільшу трудність, яку приходиться побороти кожному молодому чоловікові, Гудрич уважає добуття першого джабу, або, як він висловився, продання себе вперше на роботу.

Чому це така важлива справа, можна пізнати вже по короткій застанові: адже вчимося ми всього, лише не цього. Тому й розумно він сказав, що в школах повинні присвячувати цій справі більше місця, як багатьом іншим справам.

СЦЕНА НОВОЇ БЛИСКАВИЧНОЇ ВІЙНИ.

Мапа показує положення Люксембурґу, Бельґії й Голяндії, котрі наїхала Німеччина в новім „бліцкриґу".

УРЯД УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Голова — **Микола Мурашко.** Адреса:
NICHOLAS MURASZKO
81 Grand Street, Jersey City, N. J.

Секретар — **Антін Цурковський.** Адреса:
ANTIN CURKOWSKY
817 North Franklin Street
Philadelphia, Pa.

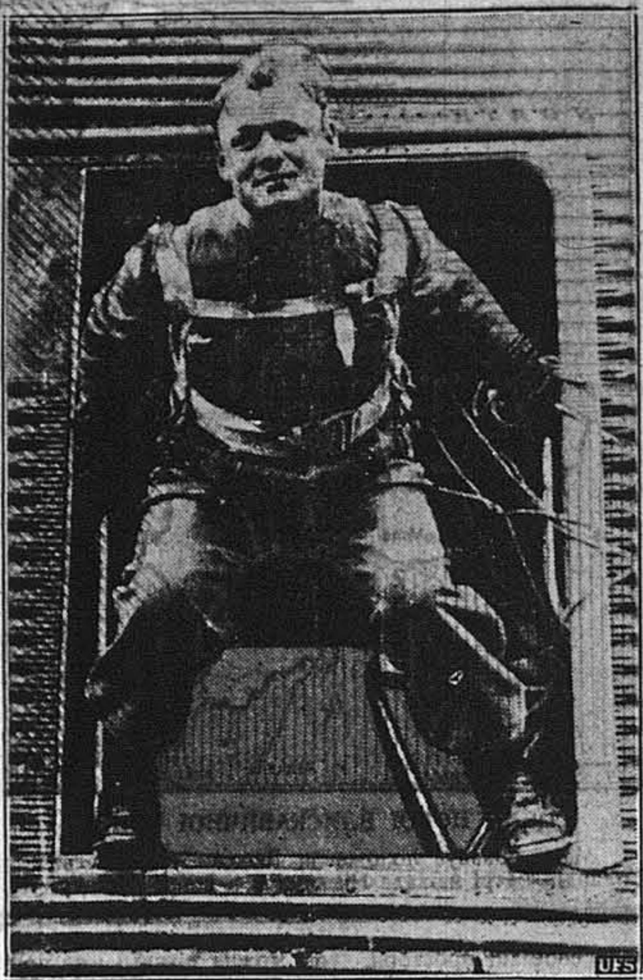
Касієр — **Степан Корпан.** Адреса:
STEPHEN KORPAN
524 Ovive Street, Scranton, Pa.

Контрольор — **Василь Шабатура.** Адреса:
WASYL SHABATURA
527 Second Ave., Pittsburgh, Pa.

Англійська назва Комітету:
Ukrainian Congress Committee of America.

СУДДЯ ПРО ПОЖИТТЯ МОЛОДЯТ ЗО СВЕКРАМИ

Суддя Рудольф Десорт у Шікаґу дав розвід одній молодій парі, котрої жінка заявила, що вона пробувала жити з родичами чоловіка, поки ці своєю сваркою не заставили її покинути чоловіка. Суддя порадив при цій нагоді всім молодятам держатися осторонь від батьків другого подруга, якщо з ними не можуть згодитися. „Втікайте від них, як від зарази", говорив суддя. „Ми повинні мати закон, що забороняв би родичам жити з подружеными дітьми, хіба що вони з собою дуже згоджуються".

ЖОВНІР З НЕБЕС.
Німецький жовнір у менті зіскоку з літака на землю.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ВАЛІНҐФОРД, КОНН.

З організаційної діяльности.

Минулого місяця я відвідав відділи: 58, 121, 192 і 330. В тих місцевостях, в яких є згадані відділи, були скликані орґанізаційні збори, на котрих було поважне число людей. Лиш в одній місцевості, Ром, де є відділ 121, збори не випали так, як повинні, бо не було передтим належної підготови. Тому та громада під оглядом приєднування нових членів залишилась позаду інших громад. Зате інші громади, як Литл Фолс, Геркімер і Ютіка, виказали свою працю і збільшили десятками нових членів свої відділи. Зо згаданих громад найкраще зорґанізована громада в Литл Фолс. Там Союзова ідея так поширилася, що нема майже української родини, яка не належалаб до У. Н. Союзу. Та громада в часі мойого побуту також приєднала найбільше членів, чого заслуга відділових урядників, зокрема п. Паламара. Цей відділ, 330, почав орґанізувати спортову дружину У. Н. Союзу. До Союзу в тій місцевості належить майже вся українська молодь. На мою думку, було би пожаданим у тій місцевості створити Союзовий Комітет, як є по інших стейтах, і заставити інші, сусідні громади до співпраці.

В нюйорськім стейті, крім міста Ню Йорку, нема ще цього роду комітетів, тому тут і Союзова праця не йде так, як моглаб. Не влаштовують тут по ріжних місцевостях окружних зборів, хоч тут є маса нашої молоді. В кожній громаді є церква і народній дім, але молодь мало приходить, тому, що не є відповідно зорґанізована. Молодь треба орґанізувати в місцеві відділи і приєднувати її до У. Н. Союзу. Бо без приналежности до більшої орґанізації вона ніяк не встоїться. Про це вже мали нагоду переконатись багато наших громад. Не вистарчить вставити в товариський статут параґраф, що молодь має вступати до У. Н. Союзу, але водночас нічого не говорити про той Союз, а навіть вписувати своїх дітей до інших, чужих орґанізацій.

Я мав нагоду бути на мітінґу одного Союзового відділу і впродовж цього мітінґу ніхто ні слівцем не згадав про Союз. Секретар сидів собі тихо і відбирав від людей вкладки. Коли я спитав предсідника, чому не обговорюють своїх відділових справ, він відповів, що вони мають важніші справи, бо мусять удержувати народній дім. На заввагу, що треба орґанізувати молодь до Союзу, він показав мені товариський статут, у якім дійсно стояв параґраф, що молодь повинна вступати до Союзу. Коли я далі його розпитував, як довго існує відділ та чи багато за той час прибуло молоді, показалося, що відділ існує 25 літ і за той час до товариства вступило лиш кілька молодих осіб, та й ті опісля виступили. І який хосен з того, що на папері стоїть чорне на білім, що молодь має вступати до товариства? Не слів, а діл треба. Треба говорити своїм дітям про У. Н. Союз, про можливості для молоді в тім Союзі, про те, що той Союз робить для молоді в ділянці спорту, стипендій і т. п. Треба постаратись, щоб вони прийшли на збори і на зборах їм про все точно розказати.

Та в тій роботі родичі мусять самі дати добрий початок. Це від них залежить, чи їх діти є зацікавлені в Союзі, чи ні. Памятайте, родичі, що У. Н. Союз не лише добра фінансова орґанізація, але також добра національна інституція. Як ви притягнете своїх дітей до неї, то вони підуть вашим шляхом, заступлять вас у народній роботі і та праця і ті думки та ідеали, які ви плекали, не пропадуть в Америці разом з вами, а їх буде продовжати ваша молодь.

А. Маланчук,
окружний організатор У. Н. С.

МЕКЕДУ, ПА.

Вибір делегата.

Братство Сошествія св. Духа, від. 7 УНС, на нарадах 21 квітня ц. р. обговорило справу конґресу американських українців і ухвалило вислати на конґрес делегата. Делеґатом вибрано п. Дмитра Капітулу.

9-ТА ДИТИНА ЗВІЛЬНИЛА МАНІТОБЦЯ З ВІЙСЬКА

До Канади вертаються тепер два вояки, що служили при французькому війську у Франції: 36-літній Жілієн Дірпіт і 35-літній Луї Абґраль. Дірпіта звільнено з військової служби, бо вибух земної міни ушкодив йому зір, при чім згинуло пять його товаришів-вояків. А Абґраля звільнили військові власті, коли довідалися, що йому вродилася вже девята дитина. А то військові власті до того часу не знали, що він мав 8 дітей уже тоді, коли вступав до війська. Його родина живе в Сен Льоран, у Манітобі, на фармі.

— Пане Камінський, ваш син кинув у мене каменем.
— А поцілив вас?
— Ні.
— Коли ні, то це не був мій син!

ШЕРЛІ ТЕМПЕЛ ПОКИДАЄ ФІЛЬМОВУ СЦЕНУ

З досягненням 11. року життя відома фільмова зірка Шерлі Темпел покинула фільмову сцену. Обчисляють, що вона заробила від 1934. року для себе три міліони долярів, для своїх підприємців 20 міліонів.

КОШТ ЖИТТЯ ТІЛЬКИ ТРИ ПРОЦЕНТИ ВИЩИЙ

Як стверджує статистика, теперішній кошт життя в Канаді піднісся заледви трошки понад три проценти по сімох місяцях війни, а рівень є ще далеко нижче років 1926 або 1929, бо рада цін і торговлі воєнного часу не допускає до всякого більшого хвилювання. Голова ради, Гектор МекКінон, сказав, що рада сподівається не допустити до жадного наглого підвищення кошту життя, або експльоатації безсовісними торговцями.

ОТРУЙНІ РИБИ

Ті риби, про які ми всі знаємо, нешкідливі. Їх зовсім безпечно можна їсти. Але є в деяких місцях світу й такі риби, що їх можна ними отруїтися. От, наприклад, при берегах Ніпону живе риба, названа „фунґу", що її їдять хіба люди, котрі хочуть зробити собі смерть. Та знають учені й понад сотню інших родів риби, що є отруйні.

АДОНІС ЗДАВСЯ.
Джан Адоніс, котрого уряд уважає за одного з головних злочинців краю, віддався в руки бруклинської прокураторії.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Олифант, Па., помер у четвер, 9. мая 1940. довголітній член Згоди Братств, теперішній член У. Н. Союзу, від. 403,

НАЗАРІЙ ХИЛЯК.

Зіставив 5 синів: Павла, Петра, Івана, Михайла й Стефана.

Похорон відбувся в понеділок, 13. мая 1940., з церкви св. Кирила й Методія.

Хай прибрана земля буде Йому пером!

А. Тарас.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Місячний мітінґ Сестрицтва Н. З. П. Д. Марії, від. 112., відбудеться в неділю, 19. травня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій, як кожного місяця. Просимо вас, сестри, зійтися начас, бо маємо важні справи до полагодження. Як відомо вам всім, ми вибрали делеґатку з нашого відділу на Конґрес, тож ви самі знаєте, що нам треба багато грошей цього місяця. Просимо не забути про це і так байдужно не занедбати. Це справа дуже важна. Памятайте, ми будемо кожну членицю записувати, котра не буде на мітінґу. Також маємо важну справу пікніку. Просимо довгуючих пригадати собі за залеглі довги. — Марія Ліска, предс.; Катерина Ґабрівська, фін. секр.; Софія Лазука, кас.; Домінійка Романович, рек. секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103., відбудуться в суботу, 18. травня, в 4. годині пополудні, в церковній гали під ч. 1231 Скат стріт. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на четверту годину, бо потім буде галя занята забавою; ми маємо багато важних справ до вирішення і до полагодження вибору касієра, бо старий касієр зрезиґнував. Тож обовязком кожного члена прийти на означений час зборів. Довгуючих членів просимо не забудьте прийти та вирівняти свої минулі місячні довги. — Т. Танін, предс.; Т. Барсук, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 19. травня, точно в годині 5. пополудні, в церковній гали на Ґрінич Ев. Просимо всіх членів і члениць прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Будеться також роздавати чеки як дивіденду від У. Н. Союзу. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнялu свої залеглі вкладки, бо впротивнім разі поступиться після статуту. Приведіть також нових членів до Братства і У. Н. Союзу. — Василь Карий, предс.; Василь Блащук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться в неділю, 19. травня, на гали парохіяльній, 803 Фронт Стр., точно в 2. годині пополудні. Присутність кожного члена є конечна, бо на зборах будуть роздавані чеки як дивіденди, котрі прислала головна канцелярія У. Н. Союзу. Кожний член повинен прийти й взяти свого чека, щоби чеки не лежали по два місяці у секретаря. Члени, котрі довгують, мають виповнити залеглі вкладки, бо на другий місяць піврічні збори та відбудеться контроля, тож не треба тих довгів перетягати кожного пів року. Також просимо членів старайтеся придбати принаймні по одному членові до нашого відділу без ріжниці чи старших чи дітей, а за це дістанете нагороду від У. Н. Союзу. Пригадується членам, котрі довгують, а не заплатять своїх вкладок до 25., будуть суспендовані. Родичі обовязково най платять за дітей кожного місяця. — П. Матковський, предс.; Іван Рудакевич, кас.; Іван Федорак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Збори Сестр. Благовіщення, від. 125., відбудуться в неділю, 19. травня, в год. 12:30 сполудня, в парохіяльній гали при Оклей і Байє ул. Повідомляємо також, що вже є чеки-дивіденда, котру прислав У. Н. Союз. Просимо прийти начас. — Ольга Оленець, предс.; Розалія Сидорик, кас.; Іванка Подола, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Збори Сестр. Любов, від. 177., відбудуться в неділю, 19. травня, в годині 1. пополудні, 18 Пілґрім Ст. Прошу членів місцевих і позамісцевих явитись начас, бо є багато справ до полагодження. Прошу прийти і отримаєте свою дивіденду. — С. Саска, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбуде свої місячні збори 19. травня, в 2. год., в галі церковній, 47 Говп Еве. Проситься членів прийти на збори і забрати свої чеки, котрі У. Н. Союз вислав для своїх членів як дивіденду. Довгуючі мають прийти й заплатити свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Бродський, предс.; М. Табачук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 175., відбудуться в неділю, 19. травня, в годині 12:30 пополудні, в гали У. Н. Дому, Мартин ул. Позаяк маємо важні справи до полагодження, то просимо всіх прибути начас. Члени, котрі мають дивіденду, отримають чеки. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в суботу, 18. травня, в церковній гали, 127 Парк ул. Отворення зборів точно в 7. год. ввечір. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо буде виплата дивіденди, що забере більше часу. До того проситься привровадити принаймні по одному новому кандидатові в члени, за що отримаєте $4 нагороди, а при тім переконаєтесь, що наш Союз платить дивіденду. Свій до свого! — П. Воляник, предс.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42., відбудуться в неділю, 19. травня, в год. 2. попол., в льокалі У. Н. Дому, 237 Говп Ев. Проситься членів і члениць зійтись на означений час, бо маємо багато справ до обговорення. Рівнож будемо вибирати робітників на зближаючийся пікнік та поробити приготування, щоб цей пікнік добре вдався. — В. Юсипчук, предс.; В. Лелет, кас.; П. Головачук, фін. секр.

Війт дістав із суду письмо, в якім було написано:

„В селі Опришківці є Василь Степан Лис і Степан Василь Лис. Просимо негайно повідомити, чи оба не є ідентичні".

Війт скликав громадську раду і вона уложила таку відповідь:

„В селі є два Лиси, оба пияки".

ТАРЗАН, ч. 2. Намір душегубства.

Нападений у загадковий спосіб, Тарзан відбивався від напасників з відвагою героя і силою лісового звіра.

Напасники, розлючені його завзятою обороною, не уступали, а далі окружали його з усіх сторін.

Втім одному з них вдалося схопити Тарзана ззаду. Миттю інші прибігли до нього і його окружили.

„Держи його!" — закричав один з них. „Я відплачу йому за те, що він зробив мені: ось тим ножем я шарну йому по горлі".